

Knižní svět považuju za svůj

text: Martina Vlčková

foto: Miroslav Martinovský, archiv Markéty Hejkalové

S blížícím se podzimem má Markéta Hejkalová plné ruce práce – čeká ji vydání nového románu s názvem *Dům pod náměstím*, připravuje tradiční a velmi oblíbený veletrh v Havlíčkově Brodě, šéfuje nakladatelství Hejkal a k tomu vypomáhá v rodinném obchodě a kavárně sídlící v domě s velmi zajímavou historií.

Do vydání vašeho románu zbývá už jen pár dní. Jak to prožíváte?

Míchá se ve mně radost s napjatým očekáváním – po dlouhé době totiž svoji knížku vydávám v jiném nakladatelství než v tom mém. Bylo to moje přání, protože jsem chtěla oslovit větší počet čtenářů. Mám pocit, že když člověk něco napíše a pak si to sám vydá, tak se na něj okolí dívá trochu skrz prsty. Nebere ho vážně, a tudíž jeho výtvar neprávem zapadne. To si ovšem možná myslí každý autor. Zatímco když ho vezme pod křídla jiné nakladatelství, nejlépe velké a prestižní, tak je tu větší šance na úspěch. Já jsem nadšená, že jsem se domluvila s brněnským Hostem, i když to nebylo takzvaně na první dobrou.

Jak tedy vaše kniha *Dům pod náměstím* vznikala? Kolik času a energie jste do ní investovala?

Začala jsem ji psát v lednu 2019, když jsem byla na dvouměsíčním stipendiu ve Vídni. Samotný nápad jsem ale v hlavě nosila velmi dlouho – inspirovala mě historie našeho domu v Havlíčkově Brodě, kde provozujeme obchod s potravinami. Ten manželova rodina získala v restituci v roce 1991 a mě už tenkrát problesklo hlavou, že by bylo fajn o tom něco napsat... A to se také stalo, jen jsem si musela skoro tři desetiletí počkat na ten správný moment. První verzi jsem dokončila v pandemickém roce 2020 a hned ji nabídla právě brněnskému Hostu. Reakce byla vlažná.

Šéfredaktor Mirek Balašík mě sice pochválil, ale zároveň mi jemně a diplomatičtěji sdělil, že je to jedna velká ušlechtilá nuda. Musela jsem mu dát za pravdu. Uvědomila jsem si, že jsem to vzala ze špatného konce a celý příběh vyprávěla jako jakousi legendu.

Co na tom bylo špatného?

Soustředila jsem se jen na osud manželova dědečka, který ten obchod koupil v roce 1925, a odvyprávěla všechny možné historicky s tím spojené. Ty byly zajímavé pro rodinu, ale už ne pro ostatní. A tak jsem se rozhodla, že celý příběh předělám. Pomyslným odrazovým můstkem pro mě byla věta: „My domy žijeme déle než lidé, někdy i o stovky let.“ Jednoduše řečeno, z domu jsem udělala vypravěče a zhruba ve dvou třetinách ho pak nahradila studentkou Anežkou, která minulost propojuje se současností.

Jak to pokračovalo dál?

Když jsem měla hotovo, nevěděla jsem, jestli se můžu znovu obrátit na to samé nakladatelství. Jestli nebudu vypadat jako člověk, kterého vyhodíte dveřmi a on se vrátí oknem. Ale moje kamarádky, spisovatelky Alena Mornštajnová a Lidka Kábrtová, s nimiž jsem se v Praze sešla na oběd, mě ujistily, že se nemám čeho bát. A tak jsem je koncem roku 2021 poslechla... Den před Štědrým dnem jsem pak dostala zprávu, že Host knížku bere, což byl úžasný vánoční dárek.

Přeprocování příběhu a povzbuzení od kamarádek evidentně zabraly. Je hezké vidět, že mezi spisovatelkami není žádná konkurence.

S Alenou a Lidkou jsem se seznámila díky Podzimnímu knižnímu veletrhu, který u nás v Havlíčkově Brodě pořádám už přes třicet let. Staly se z nás přítelkyně. Naše osobní vztahy jsou pro mě přednější než nějaké profesní záležitosti. Ale je pravda, že se to těžko odděluje – všechny tři psaní a literaturu milujeme. Je to pro nás neoddelitelná součást života. To ale neznamená, že bychom měly nějaké postranní úmysly. Navzájem si přejeme úspěch a máme z něj radost. Já naše přátelství vnímám jako velmi cenné a moc si ho vážím.

Pojďme ještě k vašemu domu v havlíčkovobrodské Dolní ulici. Co o něm můžete prozradit?

Třeba to, že je na první pohled nenápadný, dokonce užší než ostatní, ale má neobyčejně rozlehlý zadní trakt. Kdysi dávno v něm byl klášter, pak pletařská dílna, pozdější továrna bratří Veselých, z níž vznikla velká a dodnes fungující textilní firma. Možná ji znáte – jmenuje se Pleas a vyrábí dámské, pánské a dětské prádlo, trička a pyžama. Po první světové válce vedl továrnu bratří Veselých velmi schopný ředitel, v mé knize se jmenuje Josef Knop, a on a jeho tragický osud je druhým hlavním hrdinou knihy. Jinak se v domě vystřídaly ještě další živnosti, které se mi podařilo vypátrat. Ale to neznamená, že by šlo o literaturu faktu. *Dům pod náměstím*

je v první řadě román. Vyskytují se v něm reálné postavy, ale jsou přejmenované a s jejich osudy nakládám velmi volně. To se týká i manželova dědečka, který se v mém podání jmenuje Josef Vlkovský a zažívá různé vzestupy i pády – od otevření obchodu a následně velkého podnikatelského úspěchu až po válečná omezení, rodinnou tragédii, znárodnění a konfiskaci majetku. Něco je realita, něco autorská licence. V každém případě doufám, že se mi podařilo zachovat ducha všech lidí, kteří v našem domě žili. Ten příběh je pocta jejich životu, odvaze a tvrdé práci.

Na pultech knihkupectví se objeví v září. Počítáte se slavnostním křtem?

Samozeřejmě a budou hned dva. První proběhne v rámci Podzimního knižního veletrhu v pátek 14. října od 11 hodin na schodišti Krajské knihovny Vysočiny v Havlíčkově Brodě. Bude mít dva kmotry – už zmíněnou spisovatelku Alenu Mornštajnovou a pak předsedu Senátu Miloše Vystřčila. Mimochodem, o jeho funkci nejde, protože mezitím proběhnou volby. Nejdůležitější je, že je to osobnost a velmi sympatický muž, který v našem kraji kdysi působil jako hejtman. Druhý křest se odehraje o tři dny později, v pondělí 17. října v Jindřichské věži v Praze od půl osmé večer a Alena si tam svou kmotrovskou roli zopakuje, z čehož mám velkou radost.

Momentálně vás zaměstnává nejenom vydání vaší patnácté knihy, ale i příprava tradičního knižního veletrhu. Jak vás napadlo pořádat zrovna takovou akci?

To bylo v roce 1991, kdy jsem se do Havlíčkova Brodu přistěhovala za manželem. Tenkrát jsem nikoho neznala, ale chtěla jsem dělat něco co do té doby nebylo možné. V té době vznikala nový systém knižního trhu, objevovala se nová knihkupectví i noví nakladatelé, jenže o sobě navzájem nevěděli. Všem chyběly informace a tak jsem do toho skočila po hlavě a začala lidi propojovat... A dělám to tak dodnes. Knižní svět považuju za svůj a je mi v něm dobře. Svou roli v tom asi hrají i geny – můj dědeček František Křelina byl spisovatel stejně jako moje maminka Hana Pražáková. Co si pamatuju, mojí nejoblíbenější činností je psát, číst a překládat – vystudovala jsem totiž finštinu a ruštinu.

Host, 379 Kč, vychází 8. září

Letos se čeští nakladatelé a spisovatelé sejdou v Havlíčkově Brodě už po dvaatřicáté. Prozradíte, jaký ten letošní ročník bude?

Bude 14. a 15. října, nese podtitul „Hledání normálního světa“ a opět nabídne spoustu přednášek, besed a autogramiád. A v souvislosti s politickou situací i jednu novinku – autorský prodej pro Ukrajinu. Pořádáme ho ve spolupráci s PEN klubem a Krajskou knihovnou Vysočiny. Záštitu nad ním mají Alena Mornštajnová a Lidka Kábrtová a princip je takový, že spisovatelé budou prodávat svoje knihy za jednotnou cenu a všechny utržené peníze poté pošleme spisovatelům na okupovaná území a těm, kteří kvůli válce přišli o domov.

Dnešní doba je turbulentní a všichni hledáme recept na to, jak si udržet zdravý rozum a hlavně nadhled. Jaký je ten váš?

Snažím se radovat z každého dne a soustředit se na věci, které můžu ovlivnit. Mojí velkou výhodou je, že mi moje práce přináší uspokojení. A k tomu jsem optimistka – myslím si, že za všech okolností je lepší mít dobrou náladu, než špatnou. Ale ne že by mi to vždycky šlo.

Vášim domovem je už přes dvacet let Havlíčkův Brod. Co bychom v něm rozhodně neměli minout?

V Havlíčkově Brodě je nejzajímavější Podzimní knižní veletrh, což je nadšázka, ale ne moc velká. Pokud přijedete jindy, tak vás zvu do domu pod

náměstím (v Dolní ulici čp. 153), kde se odehrává můj román a kde provozujeme obchod s potravinami a kavárnu. Pokud tam budu, ráda vám v ní uvařím kávu. Zejména ženy by mohla zaujmout tovární prodejna Pleasu, o němž už byla řeč, a kde si můžete nakoupit skvělé oblečení a prádlo za neuvěřitelně příznivé ceny. A kousek od ní stojí zajímavá Knapova vila – v románu se jmenuje Knapova a hraje v něm dost podstatnou roli. A pak tu máme spoustu dalších míst, která jsou moc hezká a důležitá, i když s mým románem nijak nesouvisí – novou Krajskou knihovnu Vysočiny, knihkupectví, které vede vnučka Bohuslava Reynka, muzeum a galerii... Přijďte se podívat, při veletrhu to stihnete všechno. ■

MARKÉTA HEJKALOVÁ (* 1960)

Česká spisovatelka, překladatelka a zakladatelka Podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě, jehož je čestnou občankou. Vystudovala finštinu a ruštinu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, pracovala jako nakladatelská redaktorka. Ve druhé polovině 90. let byla konzulkou a kulturní atašé na českém velvyslanectví v Helsinkách. Od roku 1991 v Havlíčkově Brodě pořádá Podzimní knižní veletrh. V roce 1994 založila s manželem Martinem nakladatelství Hejkal. Od roku 2004 vede na Masarykově univerzitě v Brně překladový seminář finské literatury, v letech 2006–2015 byla místopředsedkyní českého PEN klubu a členkou výboru mezinárodního PEN klubu. Na kontě má patnáct knih – ta zatím poslední s názvem *Dům pod náměstím* vyjde v září v nakladatelství Host.